

SANTIAGO

Saludo

¹ Núa, Santiago, yái Dios yàasu wenàiwica íibaidéerica irípiná, Wáiwacali Jesucristo yàasu wenàiwicaca nacái núa. Nuwàwalicué pía, piacué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi nàawiría icàlàlièyéicawa macái cáli íinata.

La sabiduría que viene de Dios

² Píacué nuénánáica, iwàwacutácué casímáica piicáca yái piùwichàanácawa macái yùuwichàacáisi íiwitáaná iyú. ³ Píalíacáinácuéwa piùwichàacaalíwa Dios irípiná peebáidacáiná Dios, yásí péewáidacuéwa pìidenìacaténá yùuwichàacáisi matuíbanáiri iyú, cachàiníiri píiwitáise yáapichacuéwa. ⁴ Quéwa píalimáidacué pìidenìaca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú cachàiníwanái cachàinícaténácué píiwitáise Dios ìwali. Yásí píalimácué pimànica macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Aibacaalí péenácué càníiri yáalíawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná imànica ìyacaténá machacàníiri iyú, yá iwàwacutá isutáca yáawawa Dios íicha imàacáanápíná cáalíacáicani, yásí Dios imàaca cáalíacáicani. Càmicáiná Dios imáisanla wáicha wáalíacáica, néese imàacacué walí manuísíwatani, càmita nacái icuísá íichawa wía wasutácaalí íicha imàacáanápíná caalíacáica wía. ⁶ Quéwa iwàwacutá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali wasutácaalí íicha imàacáanápíná cáalíacáica wía. Cawinácaalí wenàiwica càníirica

manuí íináidaca iwàwawa Dios ìwali, càmita yáalimá yeebáida Dios tàì íiméeri iyú, néese iméeràacawa méetàuculé Dios íicha. Càicanide iyúwa màladàca manuiri úni ìwali, cáuli itéeri abémàalé, néese yèepùacawa abémàa iwéré àniwa. ⁷ Yáí íináidéericawa càì, càmita Wáiwacali imàacapíná cáalíacáicani. ⁸ Càmita Dios imànipíná írí cayábéeri yácáiná yáì wenàiwica éeruírca ííwítáise íináidacawa abéeri wawàsi ìwali siùcatáì, néese táwìchanáami íináidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, yá càmita yáalimá ìyaca machacànìiri iyú macáì èeri imanùbaca.

⁹ Catùulécánácaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá casímáica iwàwa Dioscáiná iicácani càiride iyúwa cáimiétacanéri. ¹⁰ Càasucaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá nacáì casímáica iwàwa càmicáiná cayába Dios iicácani yàasu cawènìiri ìwalíise. Níacáiná macáì càasuíyéì wenàiwicaca nadènìlaca malééná èeri nàyacaténá cháì èeri írìcu, càide iyúwa macáì wenàiwica. Càica níade iyúwa ííwinási íbàlùacaalíwa masicáì yèewi manacúalibàa, càmfírca ìya càiripínáta. Càita nacáì càmita càasuíyéì idècunìawa cháì èeri írìcu càiripínáta. ¹¹ Eeri imusúacaalíwa, yá ùuleca máínì. Yá chuìca yáì masicáica, néese ííwiná nacáì icaláacawa. Yá imáalàacawa cayábéeri iicácanáwa. Càita nacáì càasuíri yéetápináwa, idècunitàacá imànica ìyaca yàasu wawàsiwa yeedácaténá írìwa plata mamáalàacata.

Pruebas y tentaciones

¹² Aibaalí wawàwacaalí wamànica wabáyawanáwa, quéwa càmicaalí càì wamàni, yásì casímáica wawàwa manuísíwata. Wadécánáami

wáasáidaca càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha, yásí Dios yàaca walí wacáuca càmíiri imáalàawa càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéri iyúni yàanápíná nacáuca càmíiri imáalàawa macáita cáininéeyéica iicáca Dios. ¹³ Piwàwacaalícué pimànica pibáyawanáwa, picácué piínáidawa Dios yáalimáidáaná pía pimànínapínacué pibáyawanáwa. Canácatáita Dios iwàwa imànica ibáyawanáwa, càita nacái canácatáita yáalimáida wenàiwica namànínapíná nabáyawanáwa. ¹⁴ Néese píiwitáise báawéeri, yácata imáidéerica pía, yáalimáida nacái pía, néese idacùaca pía àta máinícataléta piwàwaca pimànica pibáyawanáwa. ¹⁵ Néese máinicáiná piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, íná pimànica pibáyawanáwa. Pimànicaalí piacawa pibáyawanáwa mamáalàacata àta péetácatalétawa, yásí piwàlùacawa irìculé yái yéetácáisi càmíirica imáalàawa méetàuculé Dios ícha càiripínáta.

¹⁶ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Picácué píima Dios idécasa itàanica piri piwàwalicuise piwàwacaténásacué pimànica pibáyawanáwa. ¹⁷ Macáita yái cayábéerica wadènièrica, Dios yái iyéerica chènuniré, idéca imàacaca walíni, yái Wáaniri Dios idàbéericaté camalási chènuníséeyéi, níái èeri, quéeri, dùlupùta nacái. Quéwa yái Wáaniri Dios càmíirita càide iyúwa èeri iyáaná, yái èeri iwènuéricawa yàacawa, càmíiri nacái icàna cayába càiripínáta. Néese Wáaniri Dios canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi iwali. ¹⁸ Dios idéca yàaca wacáuca càmíiri imáalàawa weebáidacaalíté báisíiri tàacáisi. Càité Dios imànica càide iyúwaté iwàwáaná, yéewanápíná Dios

yéenibeca wía, cayábéeyéi áiba wawàsi ícha macáita Dios idàbéericaté cháí èeri irìcu.

La verdadera religión

¹⁹ Iná piwàwalicué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Macáitacué pía iwàwacutácué péemìaca cáaliacáiri iyúni áibanái itàanícaalícué píapicha, yéewáidacaalí nacáicué pía. Néese píináidacuéwa cayába ipíchawáise pitàaníca. Picácué nacái calúa pía ráunamáita. ²⁰ Cawinácaalí caluérica íiwitáise, càmita yáalimá imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná. ²¹ Iná pimàacacué píichawa casaquèeri píiwitáisecawa, yá nacái pibáyawaná manuúricawa. Néese peebáidacué yái tàacáisi báisíríca píiwitáise cayábéeri iyúwa, yái tàacáisi néewáidéericuéca iyú pía; peebáidacaalícué yái tàacásica, yásí Jesucristo íwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²² Báisíta iwàwacutácué péemìaca yái tàacásica, quéwa péemìacaalícaíta meedáni, néese càmicaalícué pimàni càide iyúwa ímáaná, yá pichìwáidacáitacué píawawa meedá. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios íicáca píiwitáise, quéwa báawaca íicácué píiwitáise. ²³ Aibacaalí yéemìacáita Dios itàacái, néese càmita imàni càide iyúwa ímáaná, càicanide iyúwa wenàiwica íicácaalí inàniwa chapúalículé.

²⁴ Yá íicáca yáawawa chapúalículé. Néese iwènúacanacáitawa chapúa ícha, yá íimáichaca caquialéta càinácaalí íicacánáwa, íná càmita ichùnà yáawawa. ²⁵ Weebáidacaalí Dios itàacái cayábéeri, yásí Dios ichuidaca wáicha wabáyawaná yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùullianá wía, Dios itàacáicáiná ímáisaníaca wamànica

wabáyawanáwa, quéwa yàalàaca wía wamànicaténá cayábéeri. Iná yéewa càmicaalí waimáicha Dios itàacái, wamànicaalí nacái càide iyúwa ímáaná, yá casímáica Dios imànica wawàwa iwali yái wamàníríca.

²⁶ Picàlidacaalícué piináwanáwa peebáidáanása Dios itàacái, quéwa càmitacué píalimá picùaca pinùmawa ipíchaná pitàaníca báawéeri iyú, yá pichìwáidacáitacué píawawa, canáca iwèni nacái yái picàlidáanáca peebáidáanáscué Dios itàacái. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca meedá iicácué píiwitáise.

²⁷ Pìwàwacaalícué píasáidaca Wáaniri Dios irí peebáidáaná itàacái báisírí iyú, yá pimànicué cà: Piyúudàacué sùmanái canéeyéica isèená, nía nacái inanái inìrimi yéteyéimicawa ícha ipíchaná nàuwichàacawa. Picácué nacái pimàni pibáyawanáwa càide iyúwa áibanái èeri mìnánái imàníná.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Píacué nuénánáica, yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacái, yái cachàiníríca íiwitáise, icánéerica mèlumèluírí iyú, yá nacái icuèrica macáita cámiétacanéeri iyú Dios yáapícha. Picácué piicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese cáininácué piicáca macái wenàiwica abédanamata. ² Pìwacáidáyacatáicawa píacaténácué Dios icàaluíníná, néese áiba càasuírí iwàlùacaalíwa pèewiré idènièrica anillo oro yáawamíyéita, ibàlewa cawèníri nacái. Yáta nacái áiba catúulécaneéri iwàlùacaalíwa, idènièrica ibàlewa

éewisàimi, báawéeri meedá. ³ Néese, càmitacué pimàni cayábéeri, pitàidacaalícué cayábani yái idènièrica ibàlewa cayábéeri, yá nacái pímacuéca irí: “Píawinawa cháí cayábéeri yàalubáisi ínata”, quéwa pímacuéca catúulécanéeri irí: “Pibàlùawa alé, càmicaalí nacái piwàwa pibàlùacawa alé, yá píawinawa alé cáli ínata”, càicuéca pidéca píimaca. ⁴ Pimànicaalícué càiri báawéeri, yá pucháibacuéca píiwitáise piyaca, càmitacué cáininá piicáyacacawa abédanamata. Yá nacái píináidacuécawa báawéeri iyú meedá, piicácáinácué càasuíri càiride iyúwa cayábéeri catúulécanéeri íicha.

⁵ Péemíacué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Dios idéca yeedáca yàasunáipináwa níara iyéeyéica catúulécanéeri iyú cháí èeri irícu neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú, yéewanápiná iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íicha càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni imànínapiná nalí cayábéeri, macáita cáininéeyéica iicácani. ⁶ Iná, ¿cánácué máini báawaca piicáca catúulécanéeyéi wenàiwica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni? ¿Cánácué pibáiniada nía? ¿Càmitasicué píalíawa càasuíyéi nàuwichàidacuéca pía, namànicué nacái pirí báawéeri needácaténácué píicha pìasu ipíchanácué nacái pidèniaca yái pimáapuèrica? Yá natécuéca pía yàcalé icuèrinánái yàatalé nacháawàacaténácué piináwaná ìwali càmicaalícué píalimá pipáyaidaca píichawa pimawèniacálecawa. ⁷ Níara càasuíyéica naicáníca Jesucristo iquíniná, natàaníca nacái báawéeri iyú ìwali, yái cayábéerica íiwitáise, cáimiétacanéeri nacái, yeedéericuéca pía yàasu wenàiwicanáipináwa.

⁸ Pimànipinácué cayábéeri pimànicaalícué

machacàniri iyú càide iyúwa Dios ichùullianácué pía, yái ichùullacanási cachàinírira náicha canánama íméerica: “Cáininá piicáca áibanái càide iyúwa cáinináná piicáca píawawa”, càita iwàwacutácué pimànica áibanái irí cayábéeri. ⁹ Quéwa càmicaalícué cáininá piicáca macái wenàiwica abédanamata, yá pimànicuéca piacawa pibáyawanáwa, cabáyawanácuéca pía nacái càmicáinácué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía. ¹⁰ Cabáyawanácuéca pía, éwitacué pimànicáaníta batéwa macáita iyúwa Dios ichùullianá, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pimànicaalícué abéeri wawàsi càmirícué Dios iwàwa pimànica. Yá cabáyawanácuéca pía iyúwa wenàiwica imàníyéica macái báawéeri íiwitáaná. ¹¹ Cabáyawanácuéca pía éwitacué pimànicáaníta abéeri wawàsi báawéeri, yácáiná abéericata yái Diosca ichùulièricaté wía càminápiná wamàni wabayawanáwa macái íiwitáanáta. Dios íimaca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmicácuéca píinusíwa, càmiríca nacái pinìrisíwa”, íimaca yái Diosca. Càita nacái Dios íimaca: “Picá pinúa wenàiwica”, íimaca. Iná éwita càmicáanítacué piimá áiba yáapicha càmicácuéca píinusíwa, càmiríca nacái pinìrisíwa, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pinúacaalícué wenàiwica. Càmitacué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía. ¹² Weebáidacaalí Dios itàacái, yásí iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Dios icàlidapiná waináwaná iwali, asáisi wamànicaalíté càide iyúwa itàacái íimáaná. Iná iwàwacutácué pitàanica cáalíacáiri iyú, piyacué nacái machacàniri iyú Dios iicápiná. ¹³ Níacáiná cawinácaalí càmiríyéica iicá áibanái

ipualé, càmitapiná Dios iicá napualé áibaalípiná yùuwichàidacaalí níawa, quéwa cawinácaalí iiquéeyéica áibanái ipualé, yásí Dios iicápiná napualé. Yá Dios iwasàapináca níawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

Hechos y no palabras

¹⁴ Píacué nuénánáica, caná iwèni Dios iicáca yái picàlidáanáca peebáidáanáscué Dios càmicaalícué pimàni cayábéeri píasáidacatenácué peebáidaca Dios báisíiri iyú. Dios càmita iwasàapinácué píawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa pisàna iyúwa meedá yái càì píimacuéca. ¹⁵ Iyacaalícué pèewi asiali càmicaalí nacái inanái, yeebáidéeyéi Dios itàacái, canácaalí nabàlepiná, canácaalí nacái nayáapiná namáapuèrica yáta èerica, yá iwàwacutácué piyúudàaca nía. ¹⁶ Néese abéeri péenácué ímacaalí nalí: “Píacuéwa cayába pìwalícué pibàlewa, píacué piyáaca nacái piyáacaléwa cadénama”, ímacaalí nalí quéwa càmita yàa nalí yái namáapuèrica, yá canéerica iwèni meedá itàacái, càmicáiná itàacái iyúudàa nía. ¹⁷ Càita nacáicué pía: Báisícaalícué peebáidaca Dios, yá pimànipinácué áibanái irí cayábéeri. Càmicaalícué pimàni áibanái irí cayábéeri, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Quéwa cawàwanátacué piwàwaca píimaca nulí: “Abénaméeyéi yeebáidaca Dios báisíiri iyú, éwita càmicáanáta namàni áibanái irí cayábéeri. Aibanái càmita neebáida Dios quéwa namànica áibanái irí cayábéeri”, càicué piwàwaca píimaca nulí cawàwanáta. Quéwa pidécuéca piwènúacawa. Càmitacué pínáidawa machacàníiri

iyú. Càmicaalícué pimàni áibanái irí cayábéeri, yá pidécuéca píasáidaca càmita peebáida Dios báisíri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios báisíri iyú, yácata imànírica áibanái irí cayábéeri. ¹⁹ Pidécuéca peebáidaca iyaca abéerita Dios. Yá cayábéeriquéi peebáidáanáciuca càì, quéwa macái demonio neebáidaca nacái iyaca abéerita Dios, yá natatácawa nacalùniwa náalíacáináwa Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Iná peebáidacaalícáita iyaca abéerita Dios, càmítacué pimàni máiníri cayábaca wawàsi demonionái íicha. ²⁰ Picáciué máiwitáise pía. Iwàwacutáciué píalíacawa, càmicaalícué pimàni cayábéeri áibanái irí, yá píasáidacuéca càmítacué peebáida Dios báisíri iyú. ²¹ Mabáyawanácaté Dios iicáca wàawirimi Abraham íwalíse yái imànírica càide iyúwaté Dios ichùullianáni. Dios isutácaté Abraham íicha inúanápiná ìriwa, yái Isaac, Dios iwàwacáináté yáalímáidaca iicáwa Abraham asásísi yeebáidacaalí Dios tàì íiméeri iyú. Yáté achúmaca Abraham inúaca ìriwa iyúwa sacrificio Dios irípiná, quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ipíchanáté inúaca Isaac. Abraham yeebáidacaté Dios tàì íiméeri iyú, iná mabáyawanáca Dios iicácani. ²² Abraham yeebáidacaté Dios, imànicaté nacái càide iyúwaté Dios ichùullianáni. Càité nacái Abraham yáasáidaca yeebáidacaté Dios tàì íiméeri iyú. ²³ Càité ichàbacatéwa càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái íiméerica: “Abraham yeebáidacaté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicácani”, càì íimaca. Néese náimacaté Abraham íwali Dios yàacawéerinácani, imànicáináté càide iyúwa Dios ichùullianáni.

²⁴ Iná píalíacuéwa cawinácaalí yeebáidéerica

Dios tàì íiméeri iyú imànicaténá càide iyúwa Dios ichùullianáni, yácata Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú, ìwalíise yái cayábéerica imànírira, cà mírita abéta ìwalíise yái yeebáidáanáca Dios. ²⁵ Càité nacái úara Rahab, cà míchúa israelita. Quéechatécáwa uimácaté aslanái yáapicha plata ìwalínápiná, quéwa uwènúadacaté úíwítáisewa Dios irípiná. Néese uyúudàacaté pucháiba wenàiwica israelitanái ibànuyéicaté. Ubàaca nía nàuwidenái íichawa. Uyúudàaca nía nacái namusúacaténáwa áiba àyapulicubàa báawéeyéi wenàiwica íicha. Ináté mabáyawanáca Dios iicáca úa. ²⁶ Péemíacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica iiná yéetánáwa idécanámi iwàwa cáuri yàacawa íicha, càita nacái cawinácaalí íiméerica ìwaliwa yeebáidáanáca Dios, quéwa càmita imàni cayábéeri áibanái irí, yá canéerica iwèni meedá yái itàacáica iyúwa chéecáisimi, càmicáiná yeebáida Dios báisíiri iyú.

3

La lengua

¹ Píacué nuénánái, iwàwacutácué càmita manùbéeyéi péená nabàlùadaca níawawa néewáidacaténá wenàiwica. Cayábacué nuénánái ipíchanacué Dios yùuwichàidaca píawa. Píalíacuéwa Dios yùuwichàidáanápíná wíawa manuísíwata áibanái íicha, wía yéewáidéeyéica wenàiwica, càmicaalí wàya machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná. ² Madécaná yàawiría macáita wía watàaníca cà míiri máini cáalíacáiri iyú. Càulenáca wacùaca wanùmawa ipíchaná watàaníca báawéeri iyú. Cawinácaalí cà mírica

imàni ibáyawanáwa itàacái iyúwa, yá béerica íiwitáise, yáaliéri nacái icùaca yáawawa macái cáaliacáiri iyú, ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

³ Péemiacué comparación: Wachanàidaca achúméeri freno caballo inùmalìculé yéewanápiná caballo imànica càide iyúwa wawàwáaná. Càita wáalimá wawènúadáidaca manuíri caballo.

⁴ Càita nacái nave manuínaméeyéi, lancha nacáiyéi yèeyécawa manuíri úni yáacubàa cáuli iyú. Ewita manuínaméeyécáaníta nía, éwita nacái cachàiníiri cáuli iwatàidacáaníta nía nacái, càicáaníta yái itéerica nave yáalimá iwènúadáidaca manuíri nave càide iyúwa iwàwáaná achúméeri téna nacáiri iyú.

⁵ Càita nacái ìyaca wanène; achúméeri wainá ìwalíiséericani yái wanèneca, quéwa yáaliméeri imànica madécaná wawàsi, wáalimácáiná wamànica wanène iyúwa cayábéeri manuí, báawéeri nacái manuíta. Yái wàasu tàacáisi imusuéricawa wanùma irìcuíse càicanide iyúwa achúméerína quichái idàbacaalí yeemáca manuíri ànalíma. Càmicaalí áiba ichacàidani, yásí quichái yeemáca ànalíma macáita. Càita nacái wía, éwita achúmácaníta yái wanèneca, càicáaníta yáalimá imànica áibanái irí báawéeri manuísíwata, càmicaalí wacùa watàacáíwa ipíchaná watàaníca báawéeri iyú.

⁶ Càica wàasu tàacáisi ìyacade iyúwa quichái wáalimácáiná wamànica máiní báawéeri áibanái irí watàacái iyúwa, madécaná íiwitáaná báawéeri. Yái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wanùma irìcuíse, casacàaca imànica wáiwitáise macái. Satanás, yáara demonio íiwacalínaca, yácata náiwacalica macáita wenàiwicaca itàaníyéica báawéeri iyú mamáalàacata. Watàanícaalí báawéeri iyú, yásí

watàacái báawéeri máiní báawaca imànica yàacawa macáita yái wamànírìca chái èeri irìcu, càmita nacái wáalimá wàyaca casímáiri iyú áibanái yáapicha. ⁷ Wíá èeri mìnánáica, wáalimá macàalunica wamànica madécaná íiwitáaná pìrái, cuwèesínái nacái, cuipìranái nacái, àapínái nacái, áibanái cuwèesi nacái ìyéeyéica manuíri úni yáaculé. Yá wáalimá wéewáidaca nía namànicaténá càide iyúwa wawàwáaná. ⁸ Quéwa canácata wenàiwica idéeri macàalunica imànica inènewa icùanápináni ipíchaná itàaníca báawéeri iyú. Yái watàacái báawéerica càmita quirínama iwàwa iyamáacawa. Càicanide iyúwa àapi iculále inuérica wenàiwica, wáalimácáiná wàuwichàidaca áibanái wenàiwica báawanama watàanícaalí báawéeri iyú nàwali. ⁹ Máiní éeruíri wáiwitáise: Wàaca cayábéeri Wáaniri Dios iríwa wanène iyúwa. Néese wanène iyúwa nacái watàaníca báawéeri iyú áibanái wenàiwica ìwali, wacúisaca wáichawa nía nacái, níái wenàiwica Dios idàbéeyéica nàyacaténá càide iyúwa Dios inacáiyéi. ¹⁰ Abéerita wanùma irìcuíse imusúacawa cayábéeri tàacáisi Dios irí, báawéeri tàacáisi wenàiwicanái irí nacái. Píacué nuénánáica, càmita cayába wamàni càì. ¹¹ Péemlacué comparación: Canáca yéewaná ipisíiri úni imusúacawa dápu néenibàa yáapichéi úni cayábéerica. ¹² Càita nacái higuera yéetaná càmita yáalimá yàaca walí olivo ìyacaná. Càmita yéewa uva yéetaná abéya nacáiri yàaca walí higo ìyacaná. Càmita yéewa puiwéeri dápu yàaca walí cayábéeri úni wàiréeripiná. Càita nacái càmita wáalimá watàaníca báawéeri iyú báisícaalí cayábaca wáiwitáise wawàwalìcuísewa.

La verdadera sabiduría

13 Báisícaalícué cáalíacáica pía, cáiwitáise nacái càide iyúwa picàlidáanácúé piináwanáwa, néese piyacué machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué nacái cáimacái piicáca piawawa áibanái ícha. Càita píalimácué píasáidaca cáalíacáicuéca pía báisíiri iyú.

14 Quéwa máinícaalícué báawaca piicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíse, piwàwacaalícué nacái pichùulàca áibanái canánama, iwàwacutácué càmita piyúunáidaca cáalíacáica pía áibanái ícha, néese píasáidacuéca càmitacué píalía báisíiri tàacáisi.

15 Pimànicaalícué càì, yásí wáalíacawa píiwitáise píiméericuéca ìwali cáalíacáicasani càimírira yái náalíacáica Dios imàaquérica wenàiwica irí. Néesequí chái èeri irícuírira meedá yái píiwitáiseca càide iyúwa èeri mìnaná ínáidáanáwa, Satanás ichùulíacáiná náiwitáise.

16 Ata alénácaalí nàyaca wenàiwica báawéyéica iicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíse, nía nacái iwàwéyéica ichùulàca áibanái canánama, yásí napéliaca níawáaca, namànica nacái macái íiwitáaná nabáyawanáwa.

17 Quéwa cawinácaalí idènièyéica yáalíacáíwa Dios néeséerica, yá wáalíacawa ráunamáita cawinácaalí nía, nàyacáiná machacàníiri iyú náiwitáise masaquèeri yáapichawa. Masacàacáiná náiwitáise, íná yéewa nàyaca nacái matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Càmiyéi nacái calúa íiwitáise, yéemièyéica áibanái irí cáalíacáiri iyú. Naicáca áibanái ipualé, yá nayúudàaca catúulécanéyéi. Cayábaca naicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, natàanica machacàníiri iyú, càmita nacái nachìwáida wenàiwica, néese namànica áibanái irí cayábéeri.

18 Wayúudàacaalí áibanái ìyáanápiná matuíbanáiri

iyú náapichawáaca, yásí wía nacái wàypiná matuìbanáiri iyú. Néese áibanái iicápiná càinácaalí wàyaca, yá nawàwapiná namànica cayábéeri nacái.

4

La amistad con el mundo

¹ Píacué judíoca, ¿cánacué pimàni ùwicái píipunitawáaca? ¿Cánacué nacái pipélia píapichawáaca? Nucàlidacué piríwani. Málnicué piwàwaca peedáca piríwa cawèníri wawàsi casímáicaténacué piwàwa, íná pipéliacuéca píapichawáaca. ² Piwàwacuéca peedáca piríwa cawèníri wawàsi, néese càmicáinacué pidé peedácani, yásí pinúacuéca wenàiwica peedácaténá yàasumi. Yá báawacuéca piicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèníri ìwalíse, néese càmicáinacué píalimá peedáca piríwani, íná pimànicuéca ùwicái píipunitawáaca, pipélia nacái píapichawáaca peedácaténacué áibanái yàasu. Càmitacué pidé peedáca piríwani yáara piwàwéerica càmicáinacué pisutá Dios íchani. ³ Néese éwita pisutácáanítacué Dios íchani, càmitacué yàa piríni, báawacáinacué píiwitáise pisutáca Dios íchani, písimáidacaténacué píawawa meedá báawéeri iyú. ⁴ ¡Píacué wenàiwicaca iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha! ¿Càmitasicué píalíawa pidécuéca piùwide pimànica Dios, cáininácáinacué piicáca èeri irìcuíyéi íiwitáise? Cawinácaalí iwàwéerica ìyaca càide iyúwa èeri irìcuíyéi íiwitáise ímáaná, idéca yùuwide imànica Dios. ⁵ Càmlírira caná iwèni yái tàacáisica áiba profeta itànèericaté Dios inùmaliçuíse. Imaca: “Máiní cáinináca Dios iicáca wía, íná càmita iwàwa wawènúadaca ícha

wáiwitáisewa ipíchaná cáinináca waicáca Dios íicha áiba”, íimaca. ⁶ Quéwa Dios iyúudàaca wía cachàiníwanái mamáalàacata imànicaténácué walí cayábéeri mawèníiri iyú càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái bàaluité. Imacaté: “Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmitasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú nalí cawinácaali yáaliyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, íimaca. ⁷ Iná pimàacacué Dios icùaca píiwitáise, pimànicaténácué càide iyúwa íimáaná. Pibàlùacuéwa tàì íiméeri iyú Satanás íipunita, picácué peebá irí, yásí ipiàcuécawa píicha. ⁸ Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, yá iicácuéca pipualé imànicaténácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú. ¡Píacué cabáyawanéeyéica, pimàacacué píichawa yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Masacàacué pimànica piwàwawa pibáyawaná íichawa, yái pínáidéericuécawa báawéeri iyú piwàwalicuísewa, píacué pucháibéeyéica íiwitáiseca! Càmitacué píalimá cáinináca piicáca Dios cáininácaalícué piicáca èeri irìcuíyéi íiwitáise càmlíyéica yáalía Dios ìwali. ⁹ ¡Píicháanícué ìwali yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Picácué casímáica piicánica pibáyawaná ìwaliwa, néese píicháanícué ìwali! ¡Pimàacacué píichawa yái casímáiná piwàwa pibáyawaná ìwaliwa, néese iwàwacutácué achúmaca piwàwa pibáyawaná ìwaliwa! ¹⁰ Picàlidacué píichawa yái báawéerica pimànírica Wáiwacali imàacacaténácué iwàwawa pibáyawaná íicha. Yásí imànicuéca pirí cayábéeri.

No juzgar al hermano

11 Píacué nuénánáica, picácué pitàani báawéeri iyú pìwaliwáaca. Pitàanícaalícué báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, càita nacái báawacaalícué piicácani ìwalíise yái imànírica, càmítacué pimàni iyúwa Dios ichùullaná cáinináanápínacué piicáyacacawa. Càmítacué piicá Dios itàacái cáimiétaquéri iyú, néese píasáidacuéca báawaca piicáca Dios itàacái càiride iyúwa wawàsi canéerica iwèni. Quéwa pimànicaalícué càì, yá píasáidacuéca piicáca píawawa càiride iyúwa cachàiníríca Dios ícha, picàlidacáinacué càmítasa iwàwacutá pimànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. 12 Iyaca abéerita Dios, yái imàaquéerica walí itàacáíwa. Pìwàwalícué nacái yái Dios imàaquéerica walí itàacáíwa, yácata nacái yùuwichàidéeripínáca báawéeyéi wenàiwica, iwasèeripíná nacái áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná canáca yéewanacué pitàaníca báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, abéericáináta Diosquéi yáaliéricawa wenàiwica íiwitáise.

Inseguridad del día de mañana

13 Siùcade péemíacué cayába píacué icàlidéeyéica càì: “Siùcade wàacawa áiba yàcalé irìculé, táwicha nacái. Yá wayamáapínáca wáacawá néenibáa abéeri camuí. Yá wamànipíná wàasu wawàsiwa weedácaténá walíwa plata mamáalàacata”, càicué píimaca. 14 ¡Picácué càì píimaca, càmícáinacué píalíawa càinápínácaalí píchàbáanápínáwa táwicha èeri! Canácata wéená iyéeri càiripínáta cháí èeri irìcu. Càide iyúwa waicácaalí samànéeri achúmasíwata, néese yáta canácani, càita nacái wàyaca cháí achúma èerínata. Càmita wáalíawa càicaalínápíná wéetáwa.

15 Iwàwacutácué càì píimaca: “Wáiwacali iwàwacaalí wamànica càì, yásí wàyaca néenibàawa, wamànica nacái wawàsi”, càicué iwàwacutá píimaca. 16 Quéwa máinicué piwàwaca pitàanica canùmaséeri iyú, cachàinicáinácué piicáca píawawa. Báawaca meedá Dios iicáca yái cáimacáinácuéca piicáca píawawa. 17 Cawinácaalí yáaliérica càinácaalí iwàwacutáaná imànica cayábéeri, néese càmicaalí imàni càì, yá imànica ìyaca ibáyawanáwa.

5

Advertencias a los ricos

1 ¡Péemíacué cayábani, píacué judío càasuíyéica càmíyéica yeebáida Dios itàacái! ¡Píicháanicué, péemíanicawa nacái ìwali yái báawéeri yùuwichàacáisi yàanèripinácuécawa pìwali! 2 Yá báawapinácuéca píichani macáita pìasu cawèníirica. Cuwée iyáapinácuéca píicha pibàle cayábéerica. 3 Yá cayàmipinácuéca píichani macáita yái pìasu oroca, plata nacái. Cayàmicaalípinácué píichani, yásí macáita náalíacuéca piináwaná ìwaliwa càmitacué piyúudàa catúulécanéeyéi pìasu plata iyúwa, yái plata cáininéericuéca piicáca. Yácué pìasu cawèníiri imáalàapinácuécawa píicha, néese piùwìchàapinácuécawa cáiwíiri iyú. Pidécuéca pìwacáidaca madécaná cawèníiri pìasupináwa malééná èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa. 4 Pìasu plata yáasáidapiná cabáyawanácuéca píawa, yái plata càníricuéca pìa wenàiwica irí ìbaidéeyéicatécué pìrí needácaténácué pìrí pibànacale ìyacaná. Yái Wáiwacali cachàiníirica náicha canánama, ichùulièrica nacái chènuníiséeyéi úwi, idéca yéemíaca catúulécanéeyéi íicháanica irí, níái

íibaidéeyéicuéca pirí, nacháawàanácué piináwaná ìwali, yá Wáiwacali yùuwichàidapínácué píawa. ⁵ Chái èeri irìcu pìyacuéca cayábéeri iyú, càasuíri iyú nacái. Pidènìacuéca macáita yái piwàwéerica casímáicaténácué piwàwa. Pidécuéca piyáaca cadénama, yá walíibàacuéca pía càide iyúwa pìrái walíibèeyéi nawalíibàidéeyéica cayábéeri yàacàsi iyú ipíchawáise nanúaca nía. ¡Yá máinícué mawiénica piasu èeri Dios yùuwichàidacatáipínácué píawa càide iyúwa natécaalí pìrái nanúacaténá nía! ⁶ Picàlidacuéca pichìwawa picháawàacaténá mabáyawanéeyéi iináwaná ìwali, néese pinúacuéca nía, éwita càmicáanítacué napélicá pía.

La paciencia y la oración

⁷ Quéwa, píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái, pìidenìacué piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta Wáiwacali yàanàacataléta. Péemiacué comparación: Yái ibànéerica ibànacalewa iwàwacutá icùaca mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta idàbacataléta unía yúuwàacawa. Néese iwàwacutá icùaca quiríta àta unía imáalàacatalétawa àniwa yeedácaténá bànacalé iyacaná. ⁸ Càita nacái picùacué mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidacué tàì íiméeri iyú nacái mawiénicáiná Wáiwacali yéenáiwaná yàanàanápíná.

⁹ Píacué nuénánáica, picácué pitàaní piríwáaca lúasi iyú, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca píawa. Yá mawiénica Dios yàasu èeri yùuwichàidáanápíná wenàiwica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capìi inùmalìcu ipíchawáise iwàlùacawa. ¹⁰ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa

profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Wacuèriná Dios inùmalicúise. Yáté nàuwichàacawa Dios irípiná neebáidacáináté itàacái, quéwa nàidenìacaté nàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú. ¹¹Wáaliacawa casímáica nía siúcáise de bàaluitécáiná nàidenìaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú Dios irípiná. Píaliacúecawa Job iináwaná ìwali. Satanás yáalimáidacaté iicáwani cachàiníiri iyú. Ewitaté Job yùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta ìidenìacaté yùuwichàanáwa mamáalàacata; càmitaté iwènúada íwítáisewa Dios ícha. Píaliacué nacáywa idecanáamité Job yùuwichàacawa manuísíwata, néseté Wacuèriná Dios imànicaté irí cayábéeri manuísíwata, máinícáiná Dios iicáca wapualé, catúulécaná nacái iicáca wía.

¹² Quéwa péemiacué cayábani nuénánái yái tàacáisi máiníríca cachàini: Picácué píima “Báisi báisísíwata, Dios yáliéricawa”, picácué càì píima. Picácué nacái càì píima capìraléeri cáli ípidená ìwali, cáli ípidená ìwali nacái, càinácaalí áiba wawàsi ípidená ìwali nacái. Píimacaalícué “Báisíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Píimacaalícué “Càmita”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Picácué píima: “Báisi báisísíwata, Dios yáliéricawa”, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca píawa.

¹³ Aibanáicaalí péenácué yùuwichàacawa, iwàwacutá nasutáca níawawa Dios ícha. Aibanáicaalí casímái iwàwa, iwàwacutá nacántàaca casímáiri iyú Dios irí nàacaténá irí cayábéeri. ¹⁴Aibacaalí cáuláica, iwàwacutá imáidaca ancianonái, níara icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá imáidaca nía nasutácaténá irí Dios, napusúacaténá

nacái séenási ipùdàlicu idècunitàacá nasutáca irí Dios Wáiwacali ípidená ìwali. ¹⁵ Yá manuícáalí ancianonái íináidaca iwàwawa Dios ìwali ichùnìanápíná cáuláiquéeri, náaliacáináwa Wáiwacali iwàwaca ichùnìaca cáuláiquéeri, yásí ichùnìacawa yái cáuláiquéerica, yá Wáiwacali yeedápináca íchani, yái uláicáica. Cáuláiquéeri imànicaalíté ibáyawanáwa, yásí Wáiwacali imàacaca iwàwawa ibáyawaná ícha. ¹⁶ Iná picàlidacué píchawa yái báawéerica pimànìricuéca piríwáaca, pisutáyacacuéwa píchawáaca pimàacáanápínácué piwàwawa ícha yái pibáyawanácuéca. Néese pisutácué pìwaliwáaca Dios ícha ichùnìanápínácué pía. Cayábacaalí wáiwitáise Dios iicápiná, wàyacaalí nacái machacànìiri iyú, néese wasutácaalí wíawawa Dios ícha, yásí Dios imànicué walí cayábéeri manuísíwata. ¹⁷ Piwàwalicué càinácaalíté iyáaná Dios yàasu profeta ípidenéericaté Elías. Yácata abéeri asiali wanacáiri, quéwa Elías isutácaté Dios manuísíwata ipíchanáté unía yúuwàacawa, yéewacaténáté báawéeyéi wenàiwica nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa. Yá máisiba camuí y medio canácaté unía; Dios imànicaté càide iyúwa Elías isutáaná ícha. ¹⁸ Néese Elías isutácaté Dios ícha àniwa unía yúuwàacaténáwa àniwa, yá yèepùaca unía yúuwàacawa àniwa cáli ìwali, yèepùa bànacalé yàaca iyacanáwa.

¹⁹ Píacué nuénánáica, áiba péenácué iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios itàcái ícha, néese piyúudàacaalícué iwènúadaca íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yá pimànicuéca piacawa cayábéeri manuísíwata. ²⁰ Péemìacué cayábani, cawinácaalí iwènúadéerica áiba wenàiwica ibáyawaná íchawa, idéca icùaca

cabáyawanéeri ipíchaná yéetácawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Yá nacái Dios imàacapiná iwàwawa ibáyawaná manuírí íicha.

**El Nuevo Testamento de nuestro Señor
Jesucristo en el idioma piapoco
New Testament in Piapoco**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741